

4. Trudgill, P. (2011). Standard English: what it isn't. In T. Bex & R. J. Watts (eds.), Standard English: the widening debate. London: Routledge.

*Горенко Ірина Володимирівна,
Тернопільський національний економічний університет*

ОПОВІДІ РАБІВ ЯК ЖАНР АФРО-АМЕРИКАНСЬКОЇ СЛОВЕСНОСТІ

Процес становлення та розвитку афро-американської літератури охоплює кілька століть. Упродовж цього тривалого часу відбувалося як її максимальне наближення й навіть наслідування євро-американської традиції, так і цілковите заперечення. Прикладом першого є ранній етап мистецьких пошуків чорношкірих митців (сюди належить творчість Філіз Вітлі та Дж. Геммона), яскравим прикладом другого став мистецький рух 1960-х – 1970-х під назвою «Black Arts Movement», метою якого було формування властиво афро-американської естетики із глибоким її укоріненням у міфологію та фольклорну традицію не лише чорношкірих американців, а й в африканську парадигму *per se*. Відтак якщо для раннього етапу становлення афро-американської словесності характерна стратегія наслідування західноєвропейських взірців та зразків, то для майже усього ХХ століття її визначальними складовими стали афроцентризм та сепаратизм. Незважаючи на різнобічні вектори поступу афро-американської словесності, важливою й невід'ємною конституюючою цієї літературної традиції є експліцитна або імпліцитна присутність оповіді раба (рабині). Вона (оповідь) правомірно вважається протожанром чи архижанром негритянського художнього самовираження. Свідчення рабів стали визначальним інформаційним джерелом для майже усіх письменників ХХ – ХХІ століть, які прагнули у своїй творчості переосмислити травматичний досвід рабства. Більш того оповіді рабів становлять плідне підґрунтя для осягнення світобачення та світовідчуття перших африканських рабів, слугують першоосновою для формування афро-американських географічних, тілесних та образних дискурсів. У наративах чорношкірих невільників закарбувалися ціннісні орієнтації представників їхньої раси, їхні естетичні смаки, способи освоєння нових країв та адаптація до нових культурних парадигм. Таким чином жанр оповідей рабів функціонує як своєрідний канон, на який орієнтуються чи орієнтувалися афро-американські митці.

Література

1. Olney J. I was Born: Slave Narratives, Their Status as Autobiography and as Literature / James Olney. – Maryland : Johns Hopkins University Press, 1984. – 371p.

2. The Norton Anthology of African American Literature. Ed. by Henry Louis Gates Jr., Valerie Smith, William Andrews, Kimberley Benson, Brentt Hayes

Edwards, Deborah E. McDowell, Hortense Spillers, Cheryl A. Wall. – Norton and Company Incorporated, 2014. – 2800 p.

3. The Classic Slave Narratives. – Ed. and with an Introduction by Hery Louis Gates Jr., New York : Signet Classics, 2002. – P. 1–14

*Довбуш Ольга Іллівна,
Тернопільський національний педагогічний університет
Ім.. В. Гнатюка*

МАСОВА ЛІТЕРАТУРА: ROMANCE, МІФ ЧИ КАЗКА

Людині властиве бажання самоудосконалюватись, розширювати межі свого «я», перебуваючи одночасно «в собі» і «поза собою». Матеріалом для самопізнання і осягнення укладу людського життя стає література, як приклад монтажу «безлічі конвенцій» в горизонтальній площині тексту, які пізніше в процесі читання набувають форми різноманітних образів, що виникають у нашій свідомості. Найдавнішим джерелом такого «потoku образів» був міф.

Масова література «має особливу пристрасть до міфотворчості. (...) Зразки масової культури, так само як і міфи, не засновані на розрізненні реального та ідеального, вони стають предметом не пізнання, а сприйняття на віру всього, про що йдеться у творі» [2, с. 63]. Коріння масової літератури, на думку польської дослідниці Анни Мартушевської, сягає саме міфу і пролягає через казку аж до сьогоднішніх популярних форм (детективу, романтичної історії (*romance*), вестерну, коміксів тощо). «Дорога від міфу через казку і до популярної літератури полягає у поступовій трансформації **фантастичного**, яке знаменне для міфу, в **ідеалізацію** (підкреслення наші — О.Д.), що характерна для популярної літератури. Ідеалізація створює можливість ідентифікації читача з позитивним героєм, яка зумовлена — як це довів Едгар Морін — з потребою життєвої вірогідності й правдоподібності, з одного боку, і власне ідеалізації — з другого» [3, с. 279].

Часто ігноруючи, на відміну від казки, єдино можливу щасливу кінцівку (хоча і *happy-end* в літературі такого покroю річ загальноприйнята), масова література попри те не пориває з нею [казкою], оскільки «завдячує їй більшостю фабульних матриць. Особливо це помітно в популярному сентиментальному романі (*romance*), який опирається на управдоподібнені мотиви Попелюшки і Принца, Красуні і Чудовиська» [3, с. 278-279].

«Двоятий дидактизм» масової літератури — це ще одна риса, яка відмежовує це культурне явище від її першооснов — міфу і казки. Анна Мартушевська формулює виховні особливості «популярної літератури» як «натуральні» та «інституційні», де перші є прихованими «архетипами» і визначаються рецепцією масового читача, а другі, опираючись на них, — несуть якийсь суспільний сенс [3, с. 280-281]. Тут можемо провести певні аналогії із лотманівськими «вторинними моделюючими системами», які